List 19. **NOVICE** Tečaj XXXI.

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi poli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 4 gold., za pol leta 2 gold., za četrt leta 1 gold.; pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold. 60 kr., za pol leta 2 gold. 40 kr., za četrt leta 1 gold. 30 kr.

V Ljubljani v sredo 7. maja 1873.

Obseg: Na čast stoletnici krompirjevi! — Kako stojí s Turško govejo kugo? — Vojska gosenicam! — Gospodarske novicee. — Kdaj je najbolji čas, da kmetovalci gredó ogledat Dunajske razstave, in še marsikaj druzega. — Prislovice in reki iz Istre. — Društvo za stavbe in zidanje na Kranjskem in v sosednih deželah. — Prvi občni zbor banke „Slovenije“ 20. maja t. l. — Kdo naj se voli v opravilni svèt? — Naši dopisi. — Novičar.

Gospodarske stvari.

Na čast stoletnici krompirjevi.

Letos je 100 let, kar so se naši predniki še le prav poprijeli krompir saditi. Spodobi se tedaj, da stoletnici „velikega dobrotnika človeškega“, kakor se krompir po pravici imenuje, danes odkažemo prvo mesto v našem listu.

Naj bi se gospodarji, ki so letošnje leto krompir v zemljo pokladali, spomnili leta 1773., ko je učeni dr. Parmentier v Parizu spisal knjigo na hvalo krompirju, ki mu jo je spisati naročila Francoska akademija zlasti zato, da bi zdramila kmetovalce k sajenji krompirja in tako se živež naklonil ljudstvu, ki je na Francoskem prejšnja leta hudo lakoto trpelo. In dr. Parmentier je tako izvrstno spisal to knjigo, da ga je akademija Parižka poslavila s častnim darilom, in da od onega časa so kmetovalci se odkrižali mnozih vraž, ki so jih popred imeli proti krompirju in se na Francoskem, potem pa tudi po druzih deželah močno poprijeli krompirja.

Od leta 1773. tedaj še le se more šteti razširjenje krompirjevega sajenja, zato je po pravici letos „stoletnica“ njegova.

Prvotna domovina našega krompirja je severna Amerika. Čeravno je neki Angleški trgovec s sužnimi, Hawkins po imenu, prvi leta 1565. krompir iz Peru-a na Angleško prinesel, vendar se nihče ni takrat brigal za-nj. 20 let pozneje, to je 1585. ga je France Drake iz Virginije sopet na Angleško pripeljal. Zdaj so ga začeli sèm ter tjè saditi; al le malo veselja je še bilo do njega. Razširjala se je celó vraža, da se po vžitku njegovem človeku spustijo prhaji ali gobe (Aussatz) po koži. Vse to je oviralo, da je preteklo skor 200 leti, predno so se ljudje krompirja dobro poprijeli.

Res je sicer, da krompir spada med rastline, ki imajo neko omotično strupenino v sebi; al te strupenine ni celó nič v zrelem krompirji; nahaja se le v nezrelem krompirji, v perji njegovem, cvetnih jagodah njegovih in pa v kalih krompirjevih, to je, tistih poganjkih, kedar krompir v hramih cvesti začne. Zato je prepovedano, nezrel krompir prodajati; nevarno je pa tudi pokladati cvetne jagode ali kalí krompirjeve. V zrelem krompirji pa je samo močič, beljakovec in gumi in pa nekaj malega druzih nedolžnih tvarin; po vsem tem je krompir tečna in zdrava jed.

Ko je v Evropo in naše dežele prišel krompir, niso se ga ogibali ljudje toliko zato, da bi se bili bali strupenine, ki je v gori imenovanih delih krompirjevih, za ktere še vedeli niso; marali le zato niso za nj, ker je bil tuja stvar, ki je niso poznali. „To ni za ljudí, to je za živino“ — tako so govorili veliko veliko let povsod. Le sčasoma se jim je vrinilo prepričanje, da je krompir tudi dobra jed za človeka, in gosposke in družbe kmetijske imele so dokaj truda, da so ga kmetovalci začeli saditi. Tako je, kakor se bere v „Zgodovinskih črticah c. kr. družbe kmetijske na Kranjskem“, ki jih je dr. Jan. Bleiweis na spomin stoletnice njene spisal in družba leta 1867. na svetlo dala, družba kmetijska na Kranjskem premije dajala kmetom, ki so največ čbel redili, murbovih dreves sadili, največ krompirja pridelali.

Tako so se sčasoma premagale ovire, ki so zadržavale sejanje krompirja, ki je dandanes poglaviten živež ljudem tako, da od tistihmal, kar se krompirja povsod obilno sadí, nikoli v vsi Evropi na enkrat lakote ni bilo.

Spodobi se tedaj, da se hvaležni spominjamo leta 1773., po kterem je krompir dospel do tega, da so ga začeli povsod saditi. Časnik „Jura“ zato predlaga, naj bi se stoletnica krompirjeva obhajala s kako posebno slovesnostjo zdaj pri Dunajski véliki razstavi.

Kako stojí s Turško govejo kugo?

Nesrečne te kuge ni konca ne kraja na Kranjskem. Na Hrvaškem je zanikernost dotičnih gospósk kriva, da že čez pol leta ondi kuga razsaja, na Kranjsko pa jo trosijo barantači brez vestí po govedih iz Hrvaškega.

Po naznanilu c. k. general-komande Zagrebške od 27. aprila imajo Turško kugo v Hrvaško-slavonski granici ti-le kraji: v Otočanskem polku: Pečane, doljni in gornji Kosinj, Krš, Mlakva, Oltare, Biljevine, Krasno, Tuševac, Ljubovo, Dubrava, Babin Potok, Glavace in Turjanski; — v Ogulinskem polku: Plaščica in Letinac; — v Sluinskem polku: Selnice, Knezgorica, Lieplje, Ribari in Dugaresa; — v 1. Banskem polku: Jukinac. V civilnem Hrvaškem pa: v Zagrebški županiji: Šišljavić v okraji Pokupskem, Lipa, Balagovi dvori v Samoborskem, Jakovlje v Šubiškem in v Baniji v Karlovskem okraji. Zdaj še le čuti deželna vlada Zagrebška, da je treba Granico z vojaki zapreti, skozi ktero se iz Bosne Turške trosi kuga na Hrvaško!

Prikazala se je pretekli teden v Krški vasi in Gmajni v Litijskem okraji na Dolenskem. V Gmajni je nekemu kmetu zbolela edina krava in 17. aprila poginila za kugo. V hlev tega kmeta je 31. sušca

neki neznan Beli Kranjec dva vola djal. Drug kmet iz Krške vasí, kteremu sta 27. aprila en vol in ena krava, 28. aprila pa tele za kugo poginili, je 10. in 11. aprila pri unem kmetu v Gmajni oral in svoja vola v tistem hlevu imel, kjer je bolna krava stala; čez 8 dni potem mu je zbolel najpred vol, potem pa tudi krava in tele. Ker je ta kmet imel še 3 goveda, ki so bila v istem hlevu, jih je komisija kot okužena po cenitvi ubiti dala.

Zdaj trpijo te vasí ostro zaprtijo, poleg nju pa zapadejo v okrožje kužnega mejnega okraja: občine Studenec, Iška vas, Pijava gorica, Želimlje, Št. Jur, Šmarje, Groslupje, Slivnica, Račna, in pa Sostro, Javor, Lipoglav, Podmolnik in Orle.

Kaj po takem zadene vse te vasí po postavnem §. 27., to smo povedali v 14. listu „Novic“.

Zavoljo enega človeka, ne moremo ga drugače imenovati kakor sleparja, mora trpeti po tem toliko vasí in cela dežela!

Vojska gosenicam!

Ako bi odstranili sadno drevje in hostno prirodno odejo, tudi zračne primere bi potem bistveno spremenile se; in ako bi velik del svetá za polje obrnili, zemlja bi jela sušiti se, mrzli, suhi vetrovi bi golo polje brili in drobne sadike bi v rasti zastajale.

Da se kaj takega ne zgodi, treba je gole brezhostne prostore zasaditi s sadnim drevjem, s kterim se bodo ne le zračne neugode odpravile, ampak tudi še ljudem nov, dolgoleten živež, prijeten vžitek in okrepčavna pijača preskrbela. Veliko krajev je že davno sè sadjem obsajenih, ki napravlja ljudstvu mnogo veselih pridelkov od poletja do zime; ali v mnogih krajih pa tudi še zmirom po golih planjavah poletu solnce pripeka, jeseni pa veter piska, kjer se otroci gostijo z repo, vtrujeni delavec pa z revnim „špiritovcem“.

Drevje je blagoslov in dar božji. Koliko bogastvo, kako obilne dari ima človek v sami ti rastlini! Za veliko dobrega, kar dobivamo od sadnega drevja, pa se moramo s tem hvaležnega skazati, da si živo prizadevamo, sadjerejo, kar je le mogoče, povzdigniti, ter zasajena drevesca skrbno čistiti gosenic in druge požrešne golazni.

Med mnogimi sovražniki, ki jih ima sadonosno drevje, so gosenice najškodljiviše. Treba je brez vsega odloga zatirati požrešnice, kajti vsled ugodne letošnje zime je bilo, kakor hitro je sneg odlezel, po drevji čuda veliko gosenčje zalege videti.

Ako bi to jako potrebno delo zamudili ali celó opustili, gotovo bi potem gosenice spremenile naše lepe kraje v dolgočasne puščave, drevesa bi se šibila pod težo gosenčjo, mesto žlahnega sadja mnogih plemen.

Še je čas mlade gosenčice, ki se še niso daleč od zavitkov po vejah izlezle, pokončati; tedaj le urno na delo! —

Kako se pa to delo najhitreje dovrši? Odraščeni kmetiški ljudje se takega dela presneto neradi poprimejo; ako se jim ta ali una reč nasvetuje in priporoča, pravijo nekteri naravnost: „to je prazna reč, — nepotrebno delo!“ Nekteri marljivi gospodar res včasih uboga, ter očisti svoja drevesa, — al kaj pomaga, ker njegovi sosedje opusté enako delo, — požrešna golazen razleze se po vsi okolici.

To opravilo najlože šolska mladež prevzame, ter ga tudi najhitreje in najbolje dovrši. Častiti bralci in mili tovarši učitelji mi ne bodo za zeló vzeli, ako se predrznem po dragih nam „Novicah“ očitno sporočiti, kako se je pri nas po odraščeni šolski mladini gosenčja zalega pokončala.

Konec meseca svečana sem otrokom v šoli živo priporočil, da naj drevje in trnjeve žive meje (posebno blizo poslopij) na tanko ogledajo, ter gosenčje zavitke kar je le mogoče, čisto otrebijo in v kraj spravijo. Da bi otroci gotovo tudi izpolnili, kar so obljubili, rekel sem jim, da bodem o prostih urah sam prišel vrtov pogledat, ter se tako prepričal, ali so svojo nalogo izvrstno dovršili. V moje veliko veselje sem se prepričal, da moje priporočilo v šoli ni bilo bob v steno; v malo dneh bilo je jako potrebno in važno delo brez posebnih težav popolnoma dobro izgotovljeno, in bode gotovo celi fari v velik prid.*) Ako bi se župani hoteli vsaj nekoliko ravnati po postavah, ki govoré o pokončavanji škodljivih mrčesov, ter zraven še materielno kaj pripomogli k potrebni in koristni reči, bila bi v kratkem času soseska lep in cveteč sadni vrt.

Otroci, ki so posebno pridni pri takih opravilih, niso zmiraj zadovoljni s samo pohvalo; akoravno starišem in sebi na korist delajo, jim je vendar večkrat treba kaj podariti, da se tako še bolj vnamejo za potrebno in koristno reč.

O takih priložnostih pa je treba tudi otrokom in odraščenim živo priporočati in na srce polagati, kako naj si tice v svoje vrte in gozde privabijo. Pticam, ki tudi pozimi pri nas ostanejo in dostikrat hudo stradajo, vrzi časih peščico slabejega zmesnega žita, krušnih drobtinic ali kaj tacega. Otrokom, zlasti pastirjem, ostro prepoveduj stikati za gnjezdi, razdirati jih ali jemati iz njih jajca in mladiče. Ptice niso nam samo ljubeznjive prijateljice, ampak so tudi naše največe dobrotnice. Ako bi iz naših krajev izginile vse ptice, kmalu bi bilo drevje po gozdih in vrtih okleščeno in golo; senožeti in polja bi bila brez kose in brez srpa postrižena. Temni roji vsakoršnega škodljivega mrčesa djali bi v kratkem vse rastje v nič. Človeška moč omaga pred tacim, akoravno majhnim ali strahovitim sovražnikom. Ptiči neutrudno preganjajo vse nadležne gomazni, ter skrbé, da se nikjer preveč ne zaplodé. Kjer človek pusti ptice v miru, ondi se rade ustanovijo, ondi rade gnjezdijo, in taki kraji ne trpé toliko od požrešne golazni. Poglejmo vrte in polje v takih krajih, kjer ptičice v miru pusté. Poljski sadeži so zdravi in neobjedeni, sadno drevje se pa jeseni šibí pod težo obilnega sadja. Žalosten je pogled na vrte tacih krajev, kjer malopridna mladina in leni postopači strežejo na vsako ptico, ki se oglasi v sosedstvu.

V Preddvoru. Ivan Skrbinec.

Gospodarske novice.

* Pokončevanje kebrov (hroščev). Preteklo leto so v Virtemberškem (na Nemškem) pokončali 230 milijonov in 902.200 kebrov, kteri bi bili, po računu izvedenih mož, po svojih črvih za 3 leta do 46 milijonov centov rastlin vničili. Da pa se tako grozna škoda odvrne, potrosili so na pokončanje one grmade samo 15.604 goldinarje. — To našim gospodarjem pač dosti očitno kaže, naj tudi oni ne držijo križema rok o pogledu tolike škode!

* Drago Hrvaško vino. Gosp. A. Striga v Zagrebu je prodal 17 veder finega vina „kraljevina“ imenovanega, vsake butelijo po 3 gold., tedaj 17 veder skupaj za 4080 gold. Težko bode se sicer verjelo, da je to res tako, a vendar je resnica, da se za 17 veder Hrvaškega vina skupiti more 4080 gold. Slavni vinorejec baron Babo pripoznava izvrstnost „kraljevine“ tako, da je za Dunajsko razstavo o njej spisal posebno

*) Čast in hvala Vam! Vred.

poročilo. Pri prejšnjem banu Sokčeviću je „kraljevino“ pokusil grof Eltz, grajščak ob Rajnu, ki tudi sam prideluje izvrstna vina, ter je rekel, da Hrvaški „kraljevini“ gre mesto med najfinejšimi vini svetá.

Kdaj je najbolji čas,

da kmetovalci gredó ogledat Dunajske razstave, in še marsikaj druzega.

1. dan tega meseca se je na Dunaji odprla razstava, v kteri so razpostavljeni pridelki in izdelki blizo do celega sveta. Komur bode tedaj mošnjica prepustila in ga ne bodo ovirali drugi zadržki, šel bode ogledat te razstave. Al še bode preteklo več tednov, predno bode v velikanskih prostorih vse v redu razpostavljeno; zato bi jo slabo zadel, kdor bi že ta mesec hitel na Dunaj.

Zato našim gospodarjem, ki nameravajo ogledat razstave, povemo, kedaj naj se napravijo na pot.

Razstavljene stvarí spadajo v več vrst, kterih tukaj razglasiti ni naš namen; al opomniti jih moramo, da kmetiškim gospodarjem je treba še posebno razložiti takošne stvarí, ktere celih 6 mesecev (do konca oktobra) ostanejo v razstavi, in pa druge, ktere bodo le malo časa videti, in tù sem spada razstava živine in pa skušnja s kmetijskim orodjem.

Razstava goved, ovác, kóz, prešičev, oslov in mul se začne 31. dan tega meseca in se končá 9. junija (rožnika), — razstava kónj pa še le jeseni od 18. do 27. septembra (kimovca). — Od 18. do 27. septembra se razstavijo tudi perutnína, psi, mačke, ribe. Od 4. do 6. oktobra se bo videla divjačina živa in vstreljena, in pa vse, kar spada v mlekarstvo in se iz mleka nareja.

Nekterim kmetiškim gospodarjem bode gotovo tudi jako imenitno videti skušnje s kmetiškim orodjem in z mašinami na polji, ki se bodo delale 4 milje od Dunaja na grajščini Leopoldsdorf, pa tudi na grajščini Gutenhof, 2 milji daleč od Dunaja. Kakor bode polje in vreme, bodo se mašine poskušale od 23. junija (rožnika) do 30. julija (malega srpana). —

Razgovori o predivstvu z razpostavljenim dotičnim orodjem bodo 18., 19. in 20. dne avgusta (velicega srpana).

Kdor tedaj ne more večkrat na Dunaj iti, da bi videl vse to zdaj ta čas, zdaj uni čas, naj si izbere iz tega naznanila tak čas, v kterem more videti to, kar njega najbolj zanimiva, in kedar more od doma.

Naj zdaj našim bralcem še kaj več povemo o druzih zadevah te razstave.

Razstava traja do 31. oktobra t. l.

Kdaj se razstava vsak dan odpre in zapre, to se odloči za vsak mesec posebej. Vhodi v njo so tudi posebno odkazani.

Vhod je pa pripuščen le z vstopnicami, ki se kupijo v razstavišču.

Vstopnice so pa različne, namreč take, ki veljajo za celi čas (za gospode po 100 gold., za gospé 50 gold.) ali za en teden (po 5 gold.) in pa take, ktere so veljavne le za en dan (in sicer v delavnikih po 1 goldinar, ob nedeljah in praznikih po 50 krajc.)

Kdor je kaj razstavil, ima prosti vstop, pa se mora s pismom izkazati, da je razstavnik in zato si na dotičnem mestu pridobiti posebno vstopnico; tudi vsak razstavnik v kaki skupni razstavi ima pravico do razstavnikove vstopnice.

Predsedniki, podpredsedniki in udje tujih komisij, kakor zastopniki časnikov dobijo brezplačno častne vstopnice. Tudi udje deželnih razstavnih komisij dobijo brezplačno častne vstopnice za čas svojega bivanja na Dunaji.

Da tujci, ki pridejo na Dunaj razstave ogledat, pa so manj premožni, imajo dober kup stanovanje, je vodstvo razstavno za čas razstave prav blizo najelo veliki mlin in ga pripravilo za stanovanje za več kot 1000 ljudí. V teh prostorijah so prostorne spavnice s 50 posteljami, pa tudi manjše po 8—10, v teh se plača za noč po 70 krajc., v unih pa po 50 krajc.; vzeti se pa mora vsaka spavnica najmanj za 7 dni. Kdor hoče tù stanovanje dobiti, se mora za to pismeno v tej hiši oglasiti pri vodstvu razstave, in povedati, koliko postelj želí imeti in za koliko ćasa. Posebni predpisi kažejo, kako se ima vsakdo vêsti v tem prenočišču, da povsod vlada red, varnost in čednost.

Národno blago.

Prislovice in reki iz Istre.

Zapisal J. V.

Mačka u rukavicah miši ne lovi (veselo na delo).

To ti je laž, prilaž i prilažić (pomnožena laž).

Nemore jedan trbuh na dva pira (v isti čas se ne more na dva kraja).

Pitavca ne obesu (svobodno je prašati in prositi).

Crkvéno je ognjéno, a sirotsko i obćinsko je pakleno (nekateri so si s crkvenim, sirotskim in občinskim pakleni oganj zaslužili).

Vsak ima svojega vuka (skrb), ki ga grize, samo da se kemu prvo, a kemu kašnjeje javi.

Gladnemu vsaki kruh kolač.

Otac priteče, krv odteče; sused priskoči, i će pomoći (oče je včasi deleč ne more koj pomagati, a od soséd je zmiraj kdo blizo na pomoč; poštuj tedaj sosede).

To ti je slano i brez soli (dragoceno je).

Dug i greh vavěk rastu (ako se on ne plača, a ta ne spokori).

Tužan onaj, ki hodi svojima nogama a tujim razumom po světu (na pr. vojak).

Nisam ni takal ni makal, ni taknul ni maknul (s to stvarjo nisem imel opraviti).

Bolja je razmišljena nego namišljena (pred vsakim delom prav dobro pomisli).

Martinske noći pojidu volove moći (po zimi se živina zaléni).

Drži se tovara (osla), dokle ti konj pride (zadovoli se z manjo srečo, dokler ti veča ne pride).

Vela crikva, malo svetác (se reče, kadar se v veliko posodo mala stvar stavi).

On neće već na kruh pozihnuti (umrl je).

Kako pravično tako věčno (krivica ne traja mnogo).

Polovicu će platiti kada umre, a polovicu kada uskrsne (kasno bo plačal).

Ki nič (malovrednoga) pošlje, nič je sam.

Ki je brez posla (vzroka) na samanj prodava trubiliće i kupuje zijaliće. (Kon. prih.)

Národno-gospodarske stvarí.

Društvo za stavbe in zidanje na Kranjskem in v sosednih deželah.

V zadnjem našem listu smo naznanili ustanovitev tega društva in v obče povedali, kaj nam je od njega pričakovati, če srečno napreduje in se deželi ko-

ristno izkaže. Naj danes kaj več povemo iz razgleda (prospekta), ki ga je društvo ravnokar v svet poslalo.

Začetek tega „razgleda“ razklada, da lega Ljubljane in Kranjske dežele sploh, na železnici Dunajsko-Tržaški, Gorenjsko-Koroški in prihodnji Dolensko-Hrvaški je taka, da le malo glavnih mest se more meriti ž njo; narava jej je podarila različnega prirodnega bogastva; dala jej obilo vodnih močí; če tudi gozdi pešajo, ima šote in premoga na kupe; ona ima kamnolomov in rudnín obilo; isto tako gline za opeko (cegel), cementa itd., delalci niso presilno dragi itd. Vse to potrjuje dandanes še dokaj bolj to, kar je neumrli naš Vodnik o naši domovini pred več kot polstoletjem pel, rekši:

Kranjc! tvoja zemlja je zdrava,
Za pridne nje lega najprava,
Polje, vinograd
Gora, morjé,
Ruda, kupčija
Tebe redé!

Za uk si prebrisane glave
Pa čedne in trdne postave,
Iše te sreča
Um ti je dan,
Najdel jo boš, ak'
Nisi zaspan!

Glej stvarnica vse ti ponudi,
Le jemat' od nje ne zamudi;
itd. itd. itd.

Gotovo je tedaj, da vse okoliščine so take, da v prihodnjem času se zdatno bode povzdignilo obrtnijstvo in kupčijstvo v naši deželi, da bodo nastale nove fabrike itd.

Za vse to pa je poslopij in pohištev potreba.

Pa še drugo je, kar daje Ljubljani in Kranjski deželi po legi njeni veliko važnost. Ona leží ob kraji južne meje cesarstva našega; za postaje vojaške je tedaj jako imenitna in po takem za napravo kosaren in magazinov pripravna. Mesto Ljubljansko potrebuje hiš za stanovanje, šol in druzih poslopij; mnoge družbe potrebujejo večih prostorov in tudi naš „narodni dom“ ni še pozabljen.

Al kdo more samotež to zmagati? kdo ima sam denarja za taka podvzetja? Nobeden!

Zato se je, kakor v druzih deželah, skupaj vzelo mnogo denarnih mož, med kterimi nahajamo tudi našega gosp. Gorjupa v Trstu, in je osnovalo to društvo v Ljubljani, ki je potrjeno bilo od ministerstva notranjih oprav 11. dne marcija t. l. Temeljni kapital ima znašati 3 milijone gold., in vprvič se izdá delnic (akcij) za pol milijona gold. Delnice se izdajajo po 100 gold. Kdor vzame eno ali več delnic, postane delničar tega društva. Čemveč delnic spečá to društvo, temveč bode imelo kapitala in več močí za delovanje svoje.

Sklic prvega občnega zbora tega društva na drugem mestu našega današnjega lista kaže, kaj bode obravnaval prvi ta zbor 10. dne t. m.

Naj zdaj še bolj na drobno povemo našim bralcem, kakošno nalogo si je postavilo to društvo in kaj vse misli početi:

1. Društvo hoče nova poslopja zidati, stara prezidati in povekšati drugim ljudém, ki sami tega ne zmorejo, tako, da stroške za zidanje, za ktere so se zastopili z društvom, poplačujejo potem ob dogovorjenih obrokih (brištih);

2. društvo hoče prevzeti zidanje cesarskih, mestnih, soseskinih, šolskih, pisarniških poslopij, farovžev in cerkev, mostov, cest itd.;

3. ono hoče kupiti zemljišča in prostore za zidanje hiš ali druzih poslopij pripravnih, in bode za-se zidalo hiše za stanovanje v mestih ali za poletinsko bivanje gospôde na deželi;

4. ono hoče opeknic (cegelnic) in druzih zemljišč kupiti, ki vstrezajo društvenim namenom;

5. vseh teh podvzetij pa ne bode, ako bo kazalo — omejilo samo na Kranjsko deželo, ampak raztegnilo jih bode tudi na sosedne dežele in mesta. —

Po vsem tem je jasna velika korist tega društva, in če bode, kakor se je za gotovo nadejati, srečno napredovalo, so zagotovljeni tudi delničarjem dobre obresti (činži) od naloženega kapitala.

Prvi občni zbor banke „Slovenije“ 29. maja tega leta.

Ta zbor je brez dvombe jako važen in mérodajen za vso prihodnost banke „Slovenije“ — tega prvega narodno-gospodarskega podvzetja Slovencev. Ako se dopolnilna volitev opravilnega sveta, to je, volitev novih opravilnih svetovalcev namesti izstopivših, srečno izvrši, potem bode banka „Slovenija“ od dne do dne več zaupanja si pridobila, svoj delokrog čedalje bolj širila, pa tudi delničarjem dobre obresti vloženega kapitala donašala. Silno treba je toraj, da se vsak delničar udeleží pri prihodnjem občnem zboru, a ne reče v malomarnosti: „bodo že drugi opravili namesti mene“. Ni pa potreba, da tudi vsak delničar osebno v zbor pride; zadostuje že, ako vloží do 23. tega meseca svoje delnice pri glavni blagajnici banke „Slovenije“, ki mu vložene delnice s pismom potrdi, in da potem izročí pooblastilo kakemu drugemu delničarju, do kterega ima popolno zaupanje. Ta pooblastila so natisnjena na hrbtu legitimacijskih listov, ki se v blagajnici banke dobijo, in ne potrebujejo niti koleka, ne podpisov prič, ako jih delničar lastnoročno podpiše. Če pa kdo vpraša: čemu pa je treba za glasovanje pri občnem zboru, da se delnice popred pri banki vložijo? temu odgovorimo to, da se tako godí pri vseh bankah, in da je zato treba, ker je utegnil kdo svoje delnice kakemu druzemu prodati in po takem ni on več delničar, pa bi vendar si prilastil pravico glasovanja po krivici. — Ženske glasujejo po pooblaščencih, varovanci in juridične osobe (to je, društva, cerkve itd.) po svojih postavnih, oziroma pravilskih zastopnikih, če ti tudi niso delničarji. Noben delničar pa v zboru nima več kakor 40 glasov, ne v svojem imenu, ne kot pooblaščenec, če tudi ima več delnic.

Kdo naj se voli v opravilni svèt?

1. Volijo naj se neodvisni, značajni in popolnoma neomadeževani možje;

2. ki imajo voljo in čas izvrševati odgovorna in težka dela opravilnega svetovalca;

3. kterim je bolj mar za korist banke in delničarjev, kakor pa za lastni žep;

4. ki so izurjeni vsaj v pisarniških opravilih sploh;

5. velike koristi je za banko, ako imajo opravilni svetovalci, če tudi ne vsi, vsaj večidel stanovanje v Ljubljani, kajti po takih se zdatno zmanjšajo stroški potovanja in mogoče je sklicati večkrat seje opravilnega sveta; to pa je koristno banki zato, da ravnateljstvo ne dela samovoljno. Sploh je treba, da opravilni svetovalci se na tanko seznanijo z vsemi opravili banke in njeno stanje zmirom opazujejo; to pa jim je le mogoče, ako bivajo v Ljubljani.

Taki možje, izvoljeni v opravilni svèt, bodo porok krepkemu napredku banke „Slovenije“.

Naši dopisi.

Iz Istre 25. aprila. — Letos je po Istri vino jako drago, špod (52 vrčev) belega se zdaj ne dobí ceneje od 20 gold., a črno je še mnogo draže. Obljubljene železnice se jako veselimo; kmetje mislijo, da se bo koj počela delati, da bi si novcev služili, a modreji jim pravijo, da bodo morali še nekoliko čakati. — Seno je letos jako cenó, cent se ga lehko dobí za poldrugi goldinar. Letina nam je rana, v Beneškej Istri že vse žito cvetè. V nekterih krajih tožijo, da ima trs malo zaroda. Na veli petak v deveti uri zjutra je okolo Pazina toča tolkla; ni škode storila, ker je bila nekako snežna. Zaradi neprestalega dežja v jeseni in po zimi so ljudje celo zimo ozimino sejali, a nekteri so zdaj še le spomladi zimsko žito pod zemljo djali, ker tukaj jarega semena nimajo. Žito lepo raste in radovedni smo, kaj bode Bog iz tega dal.

S Črmošniških hribov 2. maja. (*Koprivniški župan Medic, njegov odbor in g. Fladung.*) „Hvala Bogu, sedaj si s silo prizadevajo!“ — moremo si tudi mi v današnjih nadlogah misliti; zakaj ne le po Švicarskem in Pruskem, tudi pri nas na Kranjskem so jeli duhovnom silo delati in cerkev po Bizmarkovi šegi osvobojevati; le škoda, da nam Lahatov, Mermilodov in njunih tovaršev manjka. — Tako pride, napovedavši se poprej z dekretom 24. febr. t. l. Koprivniški župan Medic z nekterimi odborniki v duhovsko hišo k g. župniku O., zahtevajoč, da se vpričo njih(!) dovršijo cerkveni računi. Gosp. župnik, predobra duša, mestu jim vrata pokazati, se jim udá, da njegove zapisnike in cerkveno blagajnico preiskujejo, po svoji pameti račun seštulijo, in se naposled za svoj strašanski trud, pot in znoj s 23 goldinarji cerkvenega denarja odškodovajo!! Ne le, da so se vže poprej v nepristojne jim stvarí zarad cerkvenih stolov vtikali in se z župnikom ravsali, drznejo se sedaj celó cerkvene blagajnice se dotekniti. Ne gre mi presojevati, ima li župnik cerkvene račune in druge stvarí v redu ali ne, kajti to je skrb škofijstva. Vprašam pa: li prečastito škofijstvo od te silovitosti vé? Je mar ono te Bizmarkove podajače pooblastilo, da se smejo v župniški urad vtikati, kakor se jim poljubi? Bo li prečastito škofijstvo sedaj, ko mu je to znano, k tej očitni sili molčalo, da se bodo naši Bizmarkovci v pest smejali, in vedno dle segali? Ali naj cerkev res za tega voljo 23 goldinarjev škode trpi? — Ako se to početje pustí brez kazni, bodo se župani a la Medic kmalu drznili, celó maševati in zakramente deliti. Čemu potem mašnikovo posvečevanje, čemu apostolsko poslanstvo, čemu vse inštalacije, če duhovna moč in oblast od ljudstva izvira? In kaj takega pa se drzne storiti župan, ki obdolžen kraje lesá ima 3. maja obravnavo v Rudolfovem, — on, ki je bil pred malo časa zavoljo goljufije kaznovan, kajti je, dasiravno ni krčmar, memogredočim voznikom vino na drobno prodajal in je bojda še sedaj toči takim, od kterih se nadeja, da mu ne bodo izdajalci; on, ki je za ženitovansko zglasnico zahteval devet goldinarjev po krivici in to še poprej, predno mu je bilo od deželnega odbora dovoljeno, za-nje kako takso jemati; on, ki je zavoljo glasovitega Koprivniškega korita svojega lastnega gosp. župnika za 20 gold. v kazen pripravil, in da je njegov brezumni sklep obveljal, poleg deželnega odbora sklicanim srenjskim odbornikom pred sejo zažugal, ako ga v tem njegovem prejšnjem sklepu ne podpirajo, pridejo on in odborniki pri predpostavljeni gosposki ob vse spoštovanje in vso veljavo, dasiravno pa je vodnjak dokaj od cerkve in vsi soseski očevidno na največi prid. In glejte! takega župana, s takim imenom in slovesom pri ljudéh, čisla — kakor gre glas po okolici — okrajni glavar za najizvrstnejšega, najspretnejšega, najprevidnejšega med vsemi župani svoje okrajine! Do najnovejših časov so se o ljudskem slovesu župniški uradi in srenjska predstojništva povpraševali; dan danes pa se Fl. ljubljenci, samo da so po novi šegi liberalni, to je: da se v cerkev zaletavajo, v duhovne zadirajo in jih po šegi za Neronovih ali Dioklecijanovih časov ovajajo, od čuvajev pravice, resnice in spodobnosti samih v tron posajajo. Toraj hvala Bogu, sedaj si s silo prizadevajo, kmalu mora priti plačilni dan!

Od Ribnice 1. maja. (*Umor v Kočevskem mestu s pristavkom.*) Dle časa sem odlašal, zaznamovati v svetno knjigo pruskonemške kulture divjašk čin, ki se je na jutro vélikonočne nedelje zgodil v Kočevskem Berolinu, mislé, da ga bode kdo bližnjiših sosedov svetu obznanil, kteremu so okoliščine tega novega znamenja olike bolje znane, kakor meni. Povem toraj, kar in kakor je govorica raznesla. Prišel je vélikonočne praznike nek frajtar 4 dní domú na odpust. Je pa po Kočevskem grda razvada, da na jutro vélike nedelje štrkovci in štrkovke sèm ter tjè po mestu s krohotom in vpitjem, (menda mislijo s petjem!) praznike skrunijo in mirne ljudí v spanji begajo. Pri tej priliki se primeri, da se jameta oni vojnik in nek drugi potepin, ki je vojaščino vže doslužil, pa se mu je za tega voljo, ker je vže poprej večkrat celó svoje stariše grdo pestil in se skrnobno nad njimi maščeval, penzija bila odvzela, med seboj zarad zvezde, ki si jo je uni v enem letu svojega vojništva prislužil, drugi pa si je leta in leta ni pridobil, besedovati in prepirati, dokler se v resnici zgrabita in ob tla treščita. Mlajši z zvezdo je bil zgorej; a uni pod njim mu iz togote nož v osrčje zasadí, da se ta, ko vstane in malo stopinj dalje gré, izpregovorivši tovaršem še besede: „Izgledujte se nad menoj in nikarte se pretepati!“ — mrtev na tla zgrudi. Morilca so precej drugi dan zasačili in zaprli. Le en glas gré, da s takim divjakom na vešala! Celó njegova mati, ko ga odpeljejo, je neki rekla, naj mu po zasluženji vsak dan jermene s hrbta režejo. Mi Ribničanje pa pravimo: sedaj se nam še le očí odpirajo, zakaj so Kočevarjem gimnazijo dovolili, ker ob novem letu se je od ondot slišalo od grozovitega poboja, pa le še zopet od neusmiljenega klanja med rodovinci, in sedaj pa le še zopet od te surovosti in poživinjenosti; kaj bi bilo še le čez leta v êri novošegnega liberalizma pričakovati, da nimajo gimnazije?! Plemeniti Fl. pa, mestu da župnike in druge mirne ljudí zalezuje in pestí, bi pač bolje storil, ako bi najprej pred svojim pragom pometal, da ne bi se mu v prehvaljeni dobi „napredka“, „svobode“ in „človečnosti“ še vzlasti v dobi za Avstrijo tako zveličanske volilne reforme pod njegovim nosom in za njegovimi petami taki škandali godili.

Iz Orehka 20. aprila. — Kakor je sl. c. kr. kmetijska družba že marsikteri šoli vrtnarsko orodje podarila, tako je tudi tukajšnji šoli tako zbirko sadjerejskega in vrtnarskega orodja podeliti blagovolila; zraven tega pa je tudi poslala gozdnega semena, ktero se je v tukajšnjo za odgoj gozdnega drevja odločeno šolsko drevesnico vsejalo. Zraven imenovanega darila je tudi „Schulpfennigverein“ tukajšnji šoli podaril „Rechenmaschiene“ za podučevanje v računstvu. Za vse to se v imenu tukajšnjega krajnega šolskega sveta prav lepo zahvaljujem. M. Kalan, učitelj.

Iz Zalega Loga 24. aprila. (*Sporočilo in očitna zahvala slavnemu odboru c. kr. kmetijske družbe v Ljubljani.*) Z začetkom meseca vinotoka leta 1871. smo iz državne podpore od slavne kmetijske družbe v Ljubljani tudi na Zali Log dobili bika belanskega rodú za pleme. Do današnjega dne, to je, v poldrugem letu

je poleg zapisnika gospodarja France Veberja, kmeta na Zalem Logu, k omenjenemu biku bilo spuščenih krav in telic okoli 100 vseh skupaj — izmed kterih so, kolikor je znano in zaznamnjano, le kake štiri jalove ostale. Izmed dosihmal storjenih telet tega plemena je že v domači vasi junčkov in junic skupaj kakih 24 za rejo namenjenih; razun tega je iz domače vasí 7 junčkov tega plemena že drugam tudi za rejo prodanih; tudi je bilo ta čas 6 od omenjenega bika brejih krav od tod drugam prodanih, od kterih se junčki in junice, kolikor je znano, tudi redijo. Vrh tega je bilo dosihmal iz Železnikov kakih 9 krav, iz Češnjice (selske fare) dvoje, iz Dražgoš ena, in iz Soriške fare dvoje krav k temu biku spuščenih; dva junčka tega plemena sta iz Železniške fare že v reji. Kolikor ljudje že sedaj spoznajo, je živina tega plemena bolj ješča memo živine domačega plemena, pa tudi lepša in veča, in se zato tudi dražje prodaja. — Iz tega naznanila naj slavni odbor naše kmetijske družbe razvidi, da se z naklonjeno dobroto dobri namen v prid kmetijstva tudi v tem kraji zdatno izvršuje.*) Zato so tudi tukaj ljudje prav hvaležni, in zato s tem sporočilom svojo zahvalo tudi očitno izrekamo, da je naša slavna, za prid dežele v resnici vneta kmetijska družba omenjeno dobroto tudi naši okolici nakloniti blagovolila. Hvala Bogu, da je živina tukaj zdrava, in da o kugi ni sluha!

Ud kmetijske družbe.

Iz Budanj 1. maja. Z-k.**) — K dopisu v zadnjih „Novicah“ naj pridenem danes to-le: Mrzlo deževni dnevi, s hudo burjo, zadnje dni aprila, če tudi so nam občutljivo škodovali na trti, vendar niso nam učinili toliko škode, kakor smo v prvem hipu mislili. Še se nadjamo srednje letine, če nas kaka druga uima iznova ne obišče. Burja je škodovala trti bolj na „v zbrisih“, kakor tukaj pravimo, to je, tam, kjer so trte burji bolj izpostavljene. — Da imamo pa še upanje, da nam trta obrodí, zahvaliti se imamo modro vladajoči roki Božji, kajti dnevi so ponoči oblačni, zjutraj pa se vjasni, in to nam daje upanje, da ne bode slane, ki bi nam popolnoma pobrala ves vinski pridelek. Obili sneg v bližini nam vendar dela še zmirom hud strah. — Češnje zakasnile se bodo letos za celih 14 dni, pa tudi v vsem drugem nas je potisnil zadnji mraz za kacih 14 dni nazaj.

Iz Ljubljane. *(Iz odborove seje družbe kmetijske 4. dne t. m.)* Odpis sl. ministerstva kmetijstva, da potrdi porabo in račun o državni subvenciji za povzdigo ovčje- in svinjereje preteklega leta, se je na znanje vzel. — Ker gosp. R. Dolencu v njegovi novi službi kot vodju Slapške šole ni mogoče nadaljevati nauk o lanoreji v Vodícah, se je sklenilo pozvati gosp. Andreja Piskarja, ki se je tudi v Moravskem Schönbergu popolnoma izuril v Belgiškem predivskem načinu in že dejansko dokazal svojo vednost v tem, naj bi blagovoljno prevzel to častno poslanstvo. — Podružnici Rateški se je dalo 120 gold. za napravo občinske trtnice. — Za zastopnike družbe kmetijske v presojevalni komisiji kmetijskih pridelkov v veliki razstavi Dunajski je odbor družbini na poziv glavnega razstavnega vodstva imenoval gospode: barona Karola Wurzbach-a, Fr. Šolmajera, barona Babo-ta, viteza Komersa in barona Wašingtona. — Na oglas gospodarja Jož. Zupančiča v Kolovratu, da ima umno narejeno gnojišče, je odbor sklenil, ondašnjega gosp. župnika naprositi, da poroča o Zupančičevem gnojišči. — Naznanilo, da sl. deželni odbor izročí družbi 100 gold. iz deželno-kulturnega zaklada za pokončevanje kmetijstvu silno škodljivih hroščev (kebrov) po šolski mladini na kmetih, je odbor hvaležno sprejel in sklenil, ta darila tako razdeliti kakor prejšnja leta, ako se bo pokazalo, da sneg in mraz nista vničila ogromne grmade teh škodljivcev, ki so se letos pred sv. Markom napovedali, in da pririjejo še drugi iz zemlje. Naj tedaj gosp. fajmoštri vzamejo z gosp. učitelji to reč, ktera samo mladini v ljudskih šolah na kmetih pripada, po navodu 18. lista lanskih „Novic“ v roke in potem se zarad daril obrnejo do odbora družbe kmetijske s priloženimi dokazi. — Gosp. Alojzi Vodnik, trgovec in posestnik v Dolu, je bil za družbinega uda sprejet.

— *(Iz razstave Dunajske)* nam poroča gosp. Šolmajer, da po premaganih silnih težavah je 3. dne t. m. dovršil razstavo naše družbe kmetijske, a da je z veseljem videl, da je ogledovalcem jako všeč naša razstava; še celó Prusi ostajajo pri njej in veliko množino lepih Kranjskih pridelkov radovedni ogledujejo. 1. dne maja, ko se je slovesno odprla razstava, bilo je — pravi — vreme silno neugodno, mrzlo; to in pa draga vstopnina (po 25 gold.) bilo je krivo, da svečanost ni bila tako živahna, kakor se je nadjalo. Ta mesec naj nihče še na Dunaj ne gré, ker treba bode še več tednov, da bode vse v redu razpostavljeno. Dragina je silna. Ko se g. Šolmajer vrne nazaj iz Dunaja, bode našim ljudém, ki hočejo ogledat iti razstave, na roko dal nektera vodíla. Svetinjo, kovano v spomin razstave, ki nam jo je poslal, je prav taka, kakor so bile naše taborske svetinje.

— *(Iz seje deželnega odbora 2. maja.)* Za daríla šolski mladeži za nabiranje in pokončevanje škodljivih hroščev (kebrov) je deželni odbor dovolil 100 gold. iz deželno-kulturnega zaklada ter je ta znesek izročil kmetijski družbi v razdelitev. — Občini Col (Podvelb) se je dovolilo pobiranje 25% priklade na direktne davke leta 1873. in 1874. za zidanje šole. — Št. Gregorski občini v Kočevskem okraji se je na prošnjo sedanjih občinskih odbornikov dovolila nova volitev občinskega zastopstva. — Nemško gledališče se je bivšemu vodji g. J. M. Kocki-u tudi za prihodnjo sezono proti pogojem minule sêzone prepustilo.

— Sejm, ki se je začel v pondeljek, je bil še precej živahen gledé na to, da — razen kónj — ni bilo živinskega sejma. Kónj je bilo veliko na trgu, pa predrazih; nad silnim kupom gnojne sodrge prav na sejmišču konjskem so se prodajalci in kupci hudo spotikali in to po pravici.

— Gospod Krmavnar, profesor na gimnaziji Celjski, je prišel za profesorja na gimnazijo Ljubljansko. — Na gimnazijah v Novem mestu, Kranji in Kočevji je izpraznjeno več učiteljskih služeb.

— Gosp. Lesjak, profesor na tukajšnji c. kr. pripravnici, je po kratki možganini bolezni umrl.

— Gosp. Viljem Potočnik je po vrlo dovršeni službi na ces. parobrodu „Fazani“ imenovan c. k. mornarski lajtenant (stopinja stotnika pri peš-polkih).

— Tužnega srca objavljamo našim bralcem, da g. baron Anton Zois je še zmirom nevarno bolan in da je predvčeranjim bil previden s sv. zakramenti za umirajoče.

— Gosp. dr. vitez Andrioli, c. kr. svétnik v zdravstvenih zadevah, je z izrazom cesarjeve popolne zadovoljnosti po dosluženih 40 letih stopil v penzijo. — Njegova služba je razpisana do 18. dne t. m.

*) Gotovo bode odbor družbe kmetijske z veseljem bral povzdigo živinoreje v okolici Vaši; tudi poročilo to je porok, da državna podpora dober sad rodí, pa tudi kaže, da se kmetom našim očí odpirajo za napredek v kmetijstvu. Napravite jih, častiti rodoljub! le zdaj še v to, da si omislijo za malih 80 soldov prekoristno knjigo „Živinoreja“ imenovano. Vred.

**) Pesmico „Novice“, ki navadno zdaj ne prinašajo pesem, prinesó morebiti pri kaki ugodni priliki. Vred.

— (*Kranjsko društvo za stavbe in zidanje*) ima svoj prvi ustanovni občni zbor v soboto, 10. dne t. m. dopoldne ob 11. uri v gostilnici „pri mestu Dunajskem“ (Stadt Wien) imenovani. Obravnavalo se bode v tem zboru sledeče: 1) ustanovljenje družbe, 2) določitev števila upravnikov in njihova volitev, 3) volitev revizorjev in njihovih namestnikov, 4) določitev zneska presentnih mark, 5) poročilo ustanovnikov o tem, kar so dozdaj za društvo storili in določitev ustanovnih stroškov in njihova amortizacija.

V Ljubljani 3. maja 1873.

Koncesijonarje.

— Krivični in brutalni napad na našega samo na korist banke „Slovenije“ delajočega poštenjaka dr. Costo v „Slov. Nar.“ štev. 100 je izbudil, lahko rečemo, občno nejevoljnost in razsrdil še posebno tiste, kterim so razmere in vse notranje zadeve banke „Slovenije“ popolnoma znane. Da delničarji in tudi vsi drugi bralci „Novic“ sami lahko presodijo peklensko hudobijo onega napada, ki dr. Costo obdolžuje „lastnih interesov“, zadostovalo bo iz ogromnega materijala, ki ga imamo, to malo razjasnilo.

Dr. Costa iz prvega začetka do danes popolnoma **brezplačno** opravlja svoja opravila, kterih ima on največ, med tem ko vodilni ravnatelj pl. Treuenstein ima letne plače 3000 gold. in dnevni ravnatelji pa (med njimi tudi dr. Zarnik) 600 gold. stalne plače, a še posebej za vsako sejo po 10 gold. Vsak teden je navadno ena sama seja, marca meseca (ko je dr. Costa bil na reviziji v Pragi) pa so gospodje sedeli devetkrat, (zakaj? — to menda, da z „Narodovimi“ besedami rečemo: „vsak lehko s prsti otiplje“) in toraj je vsak dnevni ravnatelj za oni mesec potegnil nagrade 140 gold.

Ali ne mora — gledé na vse to in mnogo druzega — vsacemu zavreti kri nevolje, ko bere nesramnosti, ki jih je „Slov. Narod“ navalil na možá, ki se tudi na tem polji žrtuje blagru domovine naše?!

Njegovemu vplivu na mestu banke se je zahvaliti, da je premagala neštevilnih težav in si pridobila zaupanje, ki ga zdaj ima. Bog ne daj, da bi se on odpovedal banki, kajti on ne skrbi samo nevtrudljivo za-njo, temveč je tudi zveden v opravilih njenih. Treba, živo potrebno je tedaj, da častiti delničarji v svojem prvem zboru predrugačijo marsikaj, da predrugačijo veliko v ravnateljstvu, da se — da zopet govorimo z „lepimi“ besedami „Narodovimi“ — iz „črede in pastirstva“ odstrani vse, kar jej še zaupanje krha zavoljo „samosvojno mislečih elementov v odboru!“ In zato so „Novice“ v zadnjem listu svetovale, naj se dr. Costi pošljejo delnice za glasovanje v občnem zboru, kajti nam gré za zaupanje in korist narodnega zavoda in njegov krepki obstanek, ne pa — da zopet z „Narodom“ govorimo — za „zakotne, osobne namene“ „Narodovega poslanega“.

— (*Pismo*), ki ga je velika večina uradnikov banke „Slovenije“ 4. dan t. m. izročila podpredsedniku bankinemu dr. Costi, se glasí tako:

Preblagorodni gospod Podpredsednik!

Sirov napad Vaše osebe v 100. listu „Slov. Nar.“ zarad banke „Slovenije“ daje podpisanim povod k temu pismu. Kdor je imel priložnost, kakor mi, opazovati delovanje bankinega ravnateljstva, mora nepristransko priznati, da ste bili izmed vseh Vi, kateremu je za blagor banke in njenih delničarjev največ mar.

Da Vam ni bilo pri tem za Vaše lastne interese, pokazali ste s tem, da ste se odrekli remuneraciji, ki Vam gre kot podpredsedniku, in se odrekli tudi vsaki plači za seje.

Da se je banka ohranila in da napreduje, je posebno le sad Vašega truda in prizadevanja. Poznamo tudi na stotine delničarjev, kateri so zaupali banki denarje le zavoljo Vas.

Blagovolite tedaj na znanje vzeti naše priznanje in našo najodkritosrčnejšo zahvalo za Vaš trud in Vaše nesebično delovanje, in bodite prepričani, da se s tem našim priznanjem strinja večina delničarjev naše banke.

Zagotovljamo Vas, da nam bode tudi v prihodnje sveta dolžnost, pospeševati blagor banke in podpirati Vas pri težkem Vašem delovanji s tem, da bodemo strogo spolnovali svoje dolžnosti.

Napadi Vaših protivnikov pa bodo zginili brez nasledkov kakor mjilna pena.

Zagotovljaje Vas, preblagorodni gospod Podpredsednik naše popolne udanosti smo

z najvišim spoštovanjem

V Ljubljani dne 3. maja 1873.

Ivan K. Stalic, glavni knjigovodja.	V. Ravnikar, vodja kupč. oddelka.
Franjo Kadilnik, glavni blagajnik.	Janez Jereb, načelnik požarnega oddelka.
Andrej Levak, 1. Saldo-kontist.	Franjo Stekar, načelnik oddelka za življenje.
Franjo Virk, nadzornik.	F. Czermak.
Miroslav Segala.	Franjo Pliker.
Ferd. Bradaška.	Josip Kuhar,
Jakob Trdina.	M. Močnik.
August Lorenc.	Josip Hanuš.
A. Šumenjak.	Anton Božič.
Lav. Apé.	Josip Neugebauer.

— (*Kat. rokodelska družba*) se po poročilu svojega ravnatelja prečastitega gosp. profesorja dr. Vončine v 18letni skupščini dne 4. maja na podlagi rokodelskih učencev čedalje bolje in krepkeje razvija. Sprejelo se je bilo preteklo leto v družbi 31 pomočnikov, odpotovalo jih je potem 7, ravno toliko tudi izstopilo. Družba šteje zdaj 33 udov, 15 več kakor pred dvema letoma, in 9 več kakor lani. S temi 33 pomočniki so v prijazni družbeni zvezi mladi mojstri ko častni udje, kterih je 10.

Prihajali so družbeniki zdaj eni, zdaj drugi vsak večer v družbene prostore, ter si čas kratili ali z igrami ali z branjem ali s petjem, v kterem jih je vadil gosp. Petkovšek, šolski pripravnik. Gospoda Gnjezda in Flis pa sta marsikaj zanimivega pripovedovala iz zgodovine obrtništva, iz naravoslovja, kemije itd. Iz blagajnice, v ktero družbeniki po 20 krajc. na mesec vlagajo, se je dalo 7 udom za podporo v bolezni 45 gold. 50 kr., enemu pa za podporo pogrebščine 15 gold. Pri vseh teh stroških v znesku 60 gold. 50 kr. ima blagajnica zdaj še 114 gold. 21 kr. v gotovini, in v obligaciji, ki je vredna 50 gold. Letni družbeni stroški, kteri so znašali 259 gold. 78 kr., pa so se poplačali z letnimi prineski blagih večletnih družbenih dobrotnikov. Ostalo je tedaj še 31 gold. 92 kr. Svojega glavnega ali stalnega premoženja pa ima družba 967 gold. gotovega denarja naloženega pri pomočni družbi obrtniški in 450 gold. v obligacijah.

Pri takem dosti ugodnem družbinem stanju je upanje zastran čedalje boljšega napredka jako koristne te družbe tem bolj opravičeno, čem čvrstejša je podlaga, ki jo ima družba v rokodelskih učencih, kterih se je vsako nedeljo zvečer od 5. do 7. ure do 60, pa tudi včasih še več zbiralo. Podučevali so se z blago pomočjo gospodov Grosa, Flisa in Petkovšeka v krščanskem

nauku, v zgodovini, v naravoslovji in v petji. Izključeni so bili samo 3, izostalo jih je 24, k družbi pristopilo 19, vseh skupaj je 72. S svojimi dvojačičami, ki jih v dar dobijo, so to leto dali shraniti 48 gld. 40 kr. — Stroški za vaje v petji, za strežaja, za knjige, za svečavo in kurjavo in za druge potrebe, kteri znašajo 83 gold. 48 kr., so se poplačali s 45 gld. 14 kr., ki so se koncem lanskega leta prihranili, in z darovi blagih dobrotnic in dobrotnikov v znesku 74 gold.; ostaja tedaj še 35. gold. 66 kr. — Mili Bog naj obilno povrne vsem radodarnim dobrotnikom in dobrotnicam, med kterimi gré še posebno prav prisrčna hvala častitljivi gospej prednici nunskega samostana in blagima gospema Šolmajerevi in Murnikovi, ki ste letos sopet po blagodarnih hišah za fante doneskov nabirale ter jih na sv. tréh kraljev večer razveselili z božičnimi darovi in vzlasti z lepo novo zastavo, ktero so potem na večer praznika sv. Jožefa preč. stolni korar gospod Kramar slovesno blagoslovilil. Prečastitemu vodju tega zavoda gosp. dr. Vončini pa iz srca želimo, da bi še mnogo let vžival veselje nad to svojo družinico!

— Izvršilni volilni odbor za Kranjsko deželo se je ustanovil in so voljeni v ta odbor sledeči gospodje: dr. J. Bleiweis, dr. Costa, P. Grazelli, monsig. L. Jeran, Karol Klun, Jan. Murnik, Mih. Pakič, Ant. Perme, V. Petričič, Tom. Pirnat, dr. Poklukar in dr. Zarnik.

— („Brencelj"), preselivši se iz neprijazne mu „Narodne tiskarne" k Blaznikovim dedičem, prifrčal bo te dni jako osoljen za nektere nérodne ljudí. Zarad podob, ktere se mu na Dunaji vsled razstave zeló počasno izdelujejo, se je zopet za nekoliko dni zakasnil.

— (*Predstavi slovenski*) na korist gospodičinam Podkrajšekovi, Rossovi in Jamnikovi in pa gosp. P. Kajzelu ste oba večera napolnile gledišče in jim donesle častí in hvale obilo, ki jo v resnici zaslužijo po izvrstnem delovanji svojem v pretekli sezoni. Prihodnjo nedeljo ima še gosp. Kocelj svojo beneficijo; priljubljenost njegova in Alešovčeva izvirna igra „Dimež, strah Kranjske dežele", sta dva magneta, ki bosta gotovo napolnila gledališče čez in čez zadnjikrat.

— (*Pobirki iz časnikov.*) V „Laibacherici" je Ljubljansko konstitucijonalno društvo razglasilo poročilo o delovanji svojem od leta 1871. do konca 1872. Po popisu izstopa 13 nemških ustavovercev iz deželnega zbora Kranjskega, po popisu klubovanja ministerstvu Hohenwartovemu, v kterem so se odlikovali tudi mnogi ces. kralj. uradniki itd., se ponaša poročilo z veselimi resultati, ki jih je doseglo konstitucijonalno društvo in med kterimi v prvi vrsti imenuje „veliki razpor v narodni stranki (tiefer Riss in der nationalen Partei)". Dokler ni bilo „Slov. Naroda", nobena živa duša ni vedela ne čutila nobenega razpora med Slovenci; edini in složni so ravnali v vsem in dosegli vse, kar se je v nemilih okoliščinah doseči dalo; kar dandanes imamo, vse izvira od onega časa, bodi si na narodnem, slovstvenem in kakoršnem koli drugem polji. „Slov. Nar." ni druzega nič stvaril nego to, o čemur se „konšt. društvo" v svojem poročilu raduje, namreč: „razpor narodne stranke". To je njegovo maslo. Mi „Slov. Naroda" ne zavidamo za to „glorijo", ki mu jo nemčurski liberalci zdaj očitno pojó, milujemo le domovino našo, da ne moremo zanikati tega razpora; al, ker ogromno večino rodoljubov poznamo, ki se z nami vred držijo istih načel v političnih, narodnih in verskih zadevah, zato se ne strašimo onega „razpora", ki si ga v svojo zaslugo pripisujejo nemčurski liberalci.

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Iz Dunaja. — Svetovna razstava Dunajska je potopila zdaj vse druge stvarí; vsa pozornost obrnjena je zdaj le na veliko izložbo, ktero je slovesno odprl cesar sam 1. dne t. m., obdan od 4 cesarjevičev in kraljevičev (od cesarjeviča Avstrijskega in Nemškega, od kraljeviča Angleškega in Danskega) in obilo druge velike gospode. Odprlo pa se je le bolj poslopje razstavno, nego razstava sama, kajti celó malo je še v redu. „Obzor" celó naznanja, da iz Hrvaškega se ne sme ne goveja živina in nobena ovca poslati v razstavo, ki je bila že zato namenjena, in sicer zato ne, ker se je na Hrvaškem in v Slavoniji po več krajih kuga razširila. — Celó obravnave o delegacijah, ki boste svoje delo še le do 10. dne t. m. dovršile, ne zanimivajo občinstva. Pa vsaj tudi letos prav gladko tekó; ministerstvu v zahvalo, da je centralistom dalo volilno reformo, ne nasprotujejo delegati Avstrijski. Ministru vojništva se je skoro vse dovolilo po njegovih zahtevah, in denar, ki ga potrebuje minister vnanjih oprav grof Andrassy, bil je v pičli pol ure mu dovoljen; prikupil se je liberalcem prav močno z svojim odgovorom na interpelacijo dr. Rechbauerjevo o Španski ljudovladi (republiki), rekši, da ministerstvo priznava to, da „vsak narod ima pravico, tedaj tudi Španski, si svobodno dati obliko vlade", in da s priznanjem Španske ljudovlade ministerstvo čaka le tako dolgo, dokler ne bodo Španci v pravem ustavnem zboru ljudovlado proglasili. Grof Andrassy se je menda o tej teoriji, ki jo je danes izrekel v delegaciji z dostavkom sicer, da je z dušo in telesom za monarhijo, spominjal sklepa Magjarske prekucijske stranke v Debrečinu leta 1849., ki je Habsburško cesarsko rodovino odstavilo vladarstva in v kteri je sodeloval tudi on. —

— Vozniki s kočijami, ki so se uprli in vožnjo odpovedali zarad prenizke tarife, so vpregli zopet svoje konje in vozijo kakor popred, ker jim je deželni ces. namestnik baron Conrad obljubil, da bodo dosegli, kar zahtevajo.

Iz južnega Tirola. — Časniki pripovedujejo, da Laški poslanci, ki bodo po direktnih volitvah voljeni, pridejo le za toliko v novi državni zbor, da bodo zahtevali, naj se Laški Tirol odcepi od nemškega, da se menda pozneje združi z — Laškim kraljestvom. Ako se jim ta odcep mahoma ne dovoli, hočejo zapustiti zbor. Tedaj Lahi na eni, Nemci na drugi strani prežijo kot jastrobi na ubogo Avstrijo. Naj po tem izgledu še Rusini zahtevajo odcep od Galicije, mejni okraji nemškega Pemskega od Češkega — no! potem bodo v Turinu, v Petrogradu in Berlinu občudovali nasledke -- direktnih volitev!

Žitna cena

v Ljubljani 30. aprila 1873.

Vagán v novem denarji: pšenice domače 6 fl. 80. — banaške 7 fl. 45. — turšice 3 fl. 30. — soršice 4 fl. 20. — rži 4 fl. 15. — ječmena 2 fl. 90. — prosa 3 fl. —. — ajde 3 fl. 60. — ovsa 2 fl. —. — Krompir 1 fl. 80.

Kursi na Dunaji 6. maja.

5% metaliki 70 fl. 20 kr.	Ažijo srebra 107 fl. 90 kr.
Narodno posojilo 72 fl. 80 kr.	Napoleondori 8 fl. 7 2kr.

Loterijne srečke:

v Gradcu	3. maja 1872:	4.	54.	21.	19.	18.
na Dunaji		45.	81.	9.	40.	56.

Prihodnje srečkanje v Gradcu in na Dunaji 17. maja.

Odgovorni vrednik: Alojzi Majer. — Založnik: Jožef Blaznikovi dediči Ljubljani.